

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Конопляник Л. М.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов і прикладної лінгвістики

Національний авіаційний університет

м. Київ, Україна

Актуальним питанням сучасної вищої освіти є підвищення якості мовної підготовки випускників з метою успішної інтеграції у світову спільноту, оскільки іноземна мова сьогодні виконує роль засобу міжкультурного та професійного спілкування. Майбутні фахівці мають можливість самореалізації, що здійснюється не лише при окремих випадках спілкування із зарубіжними партнерами або колегами, але й через здійснення професійної діяльності в умовах іноземного середовища. Тому слід скерувати навчальну діяльність майбутніх філологів на формування іноземної професійно-комунікативної компетентності, рівень сформованості якої визначає продуктивність їхньої майбутньої професійної діяльності.

Перед вищою освітою сьогодні стоять завдання підвищення рівня володіння іноземною мовою з метою використання її у майбутній професійній діяльності для встановлення контактів з іноземними партнерами і міжкультурної та професійної взаємодії, застосовуючи засоби комунікації. Це передбачає розвиток компетенцій, що включають вміння здійснювати комунікацію у форматі міжкультурного та професійного спілкування, вміння вести пошук, систематизувати та проводити подальшу обробку отриманої інформації іноземною мовою, а також постійне самонавчання і самовдосконалення. Таким чином, кінцевим підсумком нової освітньої стратегії повинна стати іноземна професійно-комунікативна компетентність майбутнього фахівця.

Курс іноземної мови у ВНЗ має відповідати вимогам, головна з яких полягає в забезпеченні його мовленнєвою спрямованістю. Тому завдання викладача полягає не в простому репродуванні іноземного матеріалу, а в стимулюванні активності студентів, залученні їх до розв'язання комунікативних завдань, застосовуючи методи і прийоми навчання, що дають змогу кожному брати участь у мовленнєвій діяльності, а також розвивають у них мовленнєву ініціативу [1, с. 21]. Для вирішення цього завдання розробляються нові методичні та організаційні підходи до процесу навчання у ВНЗ та впроваджуються інтерактивні технології.

Дослідженням інтерактивних технологій займалися І. Абрамова, Л. Борисова, А. Вербицький, А. Гін, В. Давидов, І. Іванов, О. Ісаєва, С. Жила, І. Зимня, А. Мартинець, Р. Мертон, Л. Пироженко, О. Пометун,

О. Пометун, В. Рибальський, Т. Сазерленд, Г. Сиротенко, Н. Суворова, Г. Токмань, І. Якиманська та інші вітчизняні та зарубіжні дослідники.

Сутність інтерактивних методів та технологій полягає в тому, що навчання відбувається завдяки взаємодії всіх студентів. Завдяки цим методам, студенти засвоюють всі рівні пізнання, розвивають критичне мислення, рефлексію, вміння міркувати, швидко вирішувати проблеми. Навчання відбувається в умовах постійної активної взаємодії всіх студентів [3, с. 134]. Інтерактивні методи ґрунтуються на принципах активності та взаємодії студентів, спираючись на груповий досвід, і обов'язково мають зворотній зв'язок. Тобто створюється таке середовище освітнього спілкування, для якого характерні відкритість, взаємодія учасників, накопичення спільних знань та можливість взаємної оцінки і контролю. Саме тому, на нашу думку, інтерактивні технології, які спрямовані на розвиток особистості майбутніх філологів, формування їхніх професійних якостей і здібностей, можуть значно підвищити якість навчання іноземної мови у професійному контексті.

До інтерактивних методів та прийомів навчання, які ефективні для майбутніх філологів, відносяться кейс-метод, мозкова атака, метод круглого столу, метод проєктів, дискусії, ділові ігри, рольові ігри, робота у парах, малих групах («діалог», «коло ідей», «синтез думок») та ротацийних трійках, «ажурна пила», броунівський рух, метод «карусель» та різноманітні «Warming ups» («розігрів») та «Ice breakers» («криголами»), які спонукатимуть студентів до спілкування.

Кейс-метод, один із актуальних сьогодні інтерактивних методів навчання, який ми вважаємо корисним у підготовці майбутніх філологів, сприяє розвитку критичної рефлексії, кращому розумінню теорії, вчить вирішувати проблеми та критично їх аналізувати. Використання кейс-методу при навчанні студентів допомагає наблизити навчальний процес до реальних умов майбутньої професії, сприяє розвитку вмінь аудіювання та говоріння, стимулює до читання додаткового автентичного матеріалу.

Проєктна форма роботи також є однією з актуальних технологій, яка дозволяє майбутньому фахівцю застосовувати накопичені професійні знання. Метод проєктів формує у студентів комунікативні навички, вміння коротко і доступно формулювати думки, толерантно ставитися до думки партнерів по спілкуванню, аргументувати свою точку зору і переконувати партнерів у її правильності, розвивати вміння отримувати інформацію з різних джерел [2, с. 137]. Цей метод створює таке середовище, яке сприяє виникненню бажання та потреби спілкуватися іноземною мовою.

Ігрові методи також належать до ефективних інтерактивних методів навчання. Вони сприяють забезпеченню професійного розвитку майбутніх філологів, дозволяють удосконалювати діяльність і створювати нові моделі професійної практики. Навчальна дидактична гра є пізнанням і реальним засвоєнням студентами соціальної та предметної діяльності у процесі вирішення ігрової проблеми шляхом ігрової імітації [3, с. 97]. Гра розкриває

особистісний потенціал студента, оскільки кожен учасник гри може перевірити свої власні можливості окремо та разом з іншими учасниками, навчаючись долати труднощі вербального спілкування. Власний досвід показує, що ефективним є використання рольових ігор на заняттях іноземної мови, в яких студенти спілкуються у парах один з одним або у невеликих групах. Така форма роботи дозволяє їм проявляти самостійність, реалізувати комунікативні вміння і мовні навички.

З метою активізації мислення і уяви можна також використовувати метод «мозкової атаки». Завдання «мозкової атаки» («Brainstorming») широко застосовуються при роботі у групах, оскільки вони генерують більшу кількість ідей, ніж звичайне групове вирішення проблеми. Цей метод стимулює студентів мислити і висловлювати власні думки, прислухаючись до інших.

Ще одним популярним інтерактивним методом навчання іноземної мови є метод групової дискусії. Доцільно створювати професійно орієнтовані дискусії, пов'язуючи їх з майбутньою професією. Однією з форм дискусії, яка часто застосовується нами на заняттях з іноземної мови, є «круглий стіл». Істотною умовою такого виду дискусії є наявність дійсно круглого столу, за яким учасники можуть бачити один одного, що стимулює мовну активність, призводить до збільшення кількості висловлювань, заохочує використання невербальних засобів спілкування [2, с. 141]. Інша форма дискусії – це «панельна дискусія», коли відбувається спільне обговорення певної проблеми учасниками дискусії та повідомлення стислої доповіді, у якій доповідач може висловити свою позицію.

Метод «карусель» – це інтерактивний метод роботи, у процесі якого утворюється два кола: внутрішнє і зовнішнє. Студенти, які утворюють внутрішнє коло, сидять нерухомо, а у зовнішньому колі студенти змінюються кожні 30 секунд. Таким чином, студенти встигають обговорити декілька тем за невеликий проміжок часу та намагаються переконати співрозмовника.

Прийом «Броунівський рух» передбачає рух студентів по аудиторії з метою збору інформації серед одногрупників з запропонованої теми, паралельно відпрацьовуючи вивчені граматичні конструкції та термінологію. Викладач допомагає формулювати питання і відповіді та стежить, щоб спілкування відбувалося виключно англійською мовою.

Побудова заняття з використанням інтерактивних технологій змінює сутність навчального процесу, поглиблюючи його в спілкування, де ролі викладача і студента перебувають у рівновазі: всі працюють з метою навчання, обміну знаннями та досвідом. І хоча на сьогодні ще існують певні труднощі при використанні інтерактивних технологій (зокрема, недостатнє методичне забезпечення застосування інтерактивного навчання у ВНЗ; відсутність комплексного використання різних форм, засобів та методів інтерактивного навчання у поєднанні з традиційними методами; не завжди активне включення викладачів), важливість та ефективність використання

таких технологій навчання важко заперечити. Взаємозв'язок підготовки студентів під час занять з іноземної мови у ВНЗ з реальними життєвими ситуаціями, де іноземна мова використовується як засіб професійного спілкування, є важливим стимулом до розвитку потреби майбутніх філологів в оволодінні іноземною мовою для майбутньої професійної діяльності.

Література:

1. Іванова О. В. Застосування інтерактивних методів навчання на заняттях з «Іноземної мови за професійним спрямуванням (англійська)» для студентів агробіологічних і технічних спеціальностей / О. В. Іванова // Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. 2017. – № 2. – С. 14–27.
2. Коротаєва Е. Технологія обучения в интерактивном режиме / Е. Коротаева // Мир образования – образование в мире : науч.-метод. журнал. – М., 2003. – № 4. – С. 132–143.
3. Опалюк А. Н., Сербалюк Ю. В. Культура общения. Психологические основы профессионального общения : уч.-метод. пособие / А. Н. Опалюк, Ю. В. Сербалюк. – Каменец-Подольский, 2004. – 191 с.

КУЛЬТУРНЕ КОДУВАННЯ ФРАЗЕМНОГО РІВНЯ ЦІННІСНОЇ КАРТИНИ СВІТУ: ДО ПИТАННЯ ПРО ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНОГО ФІЛОЛОГА

Краснобасва-Чорна Ж. В.

*доктор філологічних наук, доцент,
професор кафедри загального та прикладного мовознавства
і слов'янської філології
Донецький національний університет імені Василя Стуса
м. Вінниця, Україна*

Теоретико-прикладний аспект культурного кодування різноманітних фрагментів мовної картини світу є одним із найбільш актуальних у лінгвокультурологічних студіюваннях вітчизняного та зарубіжного мовознавства на початку XXI століття (див. праці Д. Гудкова та М. Ковшової [1], В. Красних [3], Л. Савченко [4], О. Селіванової [5] та ін.). Питання кореляції кодів культури та ціннісної картини світу є новим у лінгвістиці сьогодення, що зумовлює його актуальність у формуванні світогляду сучасного філолога. Проблематика репрезентації кодів культури на фраземному рівні ціннісної картини світу посідає чільне місце у структурі робочої програми навчальної дисципліни «Лінгвокультурологія», що викладається згідно з навчальним планом підготовки бакалаврів філології